

LIETUVOS
GEOLOGIJOS
TARNYBA

KIETŪJŲ NAUDINGŪJŲ IŠKASENŲ GAVYBA, PRIEŽIŪRA IR JŲ APSKAITA

www.lgt.lrv.lt

Birželis | 2026

I ETAPAS. Telkinio detali žvalgyba ir išžvalgytų išteklių aprobavimas.

Privačių asmenų iniciatyva privačiomis lėšomis atliekama kietųjų naudingųjų iškasenų (KNI) telkinių detali žvalgyba, kurios rezultate Lietuvos geologijos tarnybai prie Aplinkos ministerijos (LGT) pateikiama telkinio detaliosios žvalgybos (DŽ) ataskaita su prašymu aprobuoti išžvalgytus išteklius. Jei pateikta ataskaita įvertinama kaip atitinkanti teisės aktų reikalavimus, parengiamas LGT direktoriaus įsakymas dėl išteklių aprobavimo ir po jo įregistravimo aprobuotų išteklių kiekiai įrašomi į Žemės gelmių registrą.

1 ETAPO žingsniai:

- a) privačių asmenų iniciatyva (prieš tai įregistravus tyrimą LGT) privačiomis lėšomis atliekama (fizinio, juridinio asmens ar šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartį bei turinčios Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos išduotą leidimą tirti žemės gelmes) **telkinio detali žvalgyba;**
- b) atlikus detalią žvalgybą parengiama telkinio DŽ ataskaita, kuri pateikiama LGT **su prašymu aprobuoti** detaliam išžvalgytus išteklius;
- c) Jei pateikta ataskaita įvertinama kaip atitinkanti teisės aktų reikalavimus, **parengiamas LGT direktoriaus įsakymas dėl išteklių aprobavimo** ir po jo įregistravimo aprobuotų išteklių kiekiai įrašomi į Žemės gelmių registrą.

2 ETAPAS. POVEIKIO APLINKAI VERTINIMAS (PAV).

Žemės gelmių įstatymo 14 str. 5 d. nustato, kad „5. *Žemės gelmių išteklių ir žemės gelmių ertmės naudojami tik atlikus Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nustatytas procedūras.*“ Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas dėl planuojamos kietųjų naudingųjų iškasenų (KNI) išteklių gavybos vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu, patvirtintu 1996 m. rugpjūčio 15 d. Nr. I-1495 ir Planuojamos ūkinės veiklos poveikio vertinimo procedūrų vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr. D1-157, kuriame nurodyta, kad Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo **atsakingosios institucijos funkcijas vykdo Aplinkos apsaugos agentūra.**

3 ETAPAS. DETALIAI IŠŽVALGYTO TELKINIO ŽEMĖS GELMIŲ NAUDOJIMO PLANO PARENGIMAS.

- Žemės gelmių įstatymo 15 str. 1 d. nustato, kad „1. *Žemės gelmių naudojimo planas rengiamas aprobavus naudingųjų iškasenų, išskyrus angliavandenilius, išteklius ir žemės gelmių ertmes, kuriuos planuojama naudoti, ir po aprobavimo atlikus Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme nustatytas procedūras, ir priėmus atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo išvadą, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas neprivalomas, arba priėmus sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, kad planuojama ūkinė veikla atitinka teisės aktų reikalavimus.*“
- Pagrindiniai principai, kuriais vadovaujasi Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos specialistai, pagal kompetenciją vertindami tvirtinimui teikiamus žemės gelmių išteklių naudojimo planus: racionalus, kompleksiškas ir tvarus naudingųjų iškasenų išteklių naudojimas.
- Sprendimas dėl naudojimo plano tinkamumo, apimantis žemės paskirties keitimą kasybos laikotarpiui, bei numatomą žemės paskirtį išekspluatavus ir rekultivavus karjerą, priimamas Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus įsakymu.

4 ETAPAS. LEIDIMAS NAUDOTI NAUDINGŲJŲ IŠKASENŲ, IŠSKYRUS ANGLIAVANDENILIUS, IŠTEKLIUS.

Po telkinio naudojimo plano patvirtinimo išteklių naudotojas turi kreipti į LGT su prašymu dėl Leidimo naudoti naudingųjų iškasenų (išskyrus angliavandenilius) išteklius išdavimo, kuriame nurodomas skiriamas kasybos sklypo plotas, išteklių kiekis, paskirtis bei nurodomi dokumentai, kuriais vadovaujantis turi būti vykdoma išteklių naudojimo apskaita (*išteklių naudotojų apskaitos aprašas*) ir telkinio eksploatacijos eiga (*naudojimo planas*).

5 ETAPAS. TELKINIO EKSPLOATACIJA–KONTROLĖ–REKULTIVACIJA–LEIDIMO NAIKINIMAS.

Po Leidimo naudoti naudingųjų iškasenų (išskyrus angliavandenilius) išteklius išdavimo išteklių naudotojas gali pradėti telkinio **eksploataciją**, vadovaujantis patvirtinto Žemės gelmių naudojimo plano sprendiniais ir teikdamas LGT dokumentus, numatytus Kietųjų naudingųjų iškasenų išteklių naudojimo apskaitos tvarkoje.

Kietųjų naudingųjų iškasenų išteklių naudojimo apskaitos tvarką reglamentuoja Kietųjų naudingųjų iškasenų išteklių naudotojų vykdomos išteklių naudojimo apskaitos tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2025 m. rugsėjo 18 d. įsakymu Nr. D1-135 „*Dėl kietųjų naudingųjų iškasenų išteklių naudotojų vykdomos išteklių naudojimo apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo*“ (toliau – Aprašas). Apraše pateikiami reikalavimai kasybos ataskaitoms ir kartu su jomis teikiamiems markšneideriniams planams, kur nurodyta, kad **kasybos ataskaitos teikiamos kiekvieną metų ketvirtį (jei vykdoma gavyba), o markšneideriniai planai – vieną kartą per metus, jei iškasama daugiau nei 10 tūkst. kub. m išteklių per metus (durpių telkiniams markšneideriniai planai rengiami kas 5 metai).**

Igyvendindama Žemės gelmių įstatymo 4 str. 3 d. 6 p. nuostata, vykdyti žemės gelmių apskaitą Lietuvos geologijos tarnyba:

1. **LGT priima/patvirtina išteklių naudotojų pateiktas ketvirtines kasybos ataskaitas** (jei kasybos ataskaita teikiama be markšeiderinio plano – gavybos duomenis išteklių naudotojas įrašo pagal savo vedamos išteklių gavybos apskaitos duomenis, jei kasybos ataskaita teikiama su markšeideriniu planu, gavybos duomenys įrašomi pagal markšeiderinio plano duomenis).
2. **LGT vertina išteklių naudotojų pateiktų markšeiderinių planų atitikimą Aprašo reikalavimams** (jei atitinka – priima, jei neatitinka – gražina tikslinti). Markšeiderinius planus rengia nepriklausomos nuo išteklių naudotojo įmonės (pagal Aprašo 3 punktą „3. *Markšeiderinius darbus turi teisę atlikti fiziniai asmenys, turintys leidimą tirti žemės gelmes, suteikiantį teisę atlikti kietųjų naudingųjų iškasenų paiešką ir žvalgybą, ir geodezininko kvalifikacinį pažymėjimą, ir juridiniai asmenys ar šių asmenų grupė, veikianti pagal jungtinės veiklos sutartį, turintys leidimą tirti žemės gelmes, suteikiantį teisę atlikti kietųjų naudingųjų iškasenų paiešką ir žvalgybą, ir sudarę sutartį su asmeniu, turinčiu geodezininko kvalifikacinį pažymėjimą.*“)
3. **LGT derina rekultivuoti žemės sklypo ir jo dalies, patenkančios į kasybos sklypą, plotus, pateiktus su paskutiniu markšeideriniu planu.**
4. **LGT teikia metines ataskaitas apie KNI gavybą ir išteklių likutį pagal išteklių rūšis **NBFC, AM, VK**.**
5. **LGT teikia duomenis **Aplinkos apsaugos departamentui** prie Aplinkos ministerijos apie konkrečių išteklių naudotojų pateiktas kasybos ataskaitas ir markšeiderinius planus (jų kopijas/nuorašus) ir apie pastebėtus pateiktuose markšeideriniuose planuose pažeidimus vykdamas kasybos darbus pagal 2025-07-31 pasirašytą bendradarbiavimo susitarimą „Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos ir Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos bendradarbiavimo susitarimas (reg. Nr. 13-7397).**
6. **Išeksplotavus telkinį ir su LGT suderinus išeksplotuoto telkinio rekultivaciją pagal telkinio naudojimo plano sprendinius, išteklių naudotojas privalo telkinį rekultivuoti per 2 metus (ŽGI 25 str. 4 d.).**

LGT PATEIKTŲ IŠTEKLIŲ GAVYBOS DUOMENŲ NEATITIKIMO SU IŠTEKLIŲ NAUDOTOJŲ VMI DEKLARUOJAM AIS IŠTEKLIŲ KIEKIAIS PRIEŽASTYS

1. Išteklių naudotojų LGT teikiamose kasybos ataskaitose gavybos duomenys iki 2026 metų buvo įrašomi „*sveikais skaičiais, tūkst. kub. m*“, t. y. buvo apvalinami (galima maksimali teorinė paklaida „*+1196 kub. m per metus*“, o VMI išteklių naudotojai išgautą per metus išteklių kiekį deklaruojami kub. m. tikslumu. **Nuo 2026 m. teisės aktais numatyta teikti duomenys vienodu tikslumu (kub. m tikslumu).**
2. Žvyro ir smėlio telkiniuose galimi netikslumai dėl išgauto žvyro ir smėlio išteklių kiekio tarp LGT (LGT išgautų ankstesniais ketvirčiais išteklių rūšis tikslinama pagal vėliau pateiktą markšneiderinį planą) ir VMI (išteklių naudotojas pateikia deklaraciją pagal išgavimo metu nustatomą išteklių rūšį, o ne kasamoje vietoje aprobuotų išteklių rūšį), **todėl reikėtų vertinti per metus išgauto smėlio ir žvyro išteklių suminė kiekį, o ne atskirai.**

LGT METINIŲ IŠTEKLIŲ GAVYBOS DUOMENŲ UŽ 2025 M. PATEIKIMO VĖLAVIMO PRIEŽASTYS

1. Teisės aktuose kasybos ataskaitų ir markšneiderinių planų pateikimo/tikslinimo terminai:

LGT kas ketvirtį gauna ~ 650 ūkio subjektų Kasybos ataskaitų ir vertina pateiktų duomenų teisingumą. Kasybos ataskaitų (KA) duomenys grindžiami markšneiderinių matavimų duomenimis, kurių tikrinimas atliekamas vertinant ankstesnių laikotarpių duomenis su naujai pateiktais duomenimis. Nustačius pateiktų duomenų neatitikimus, KA yra gražinamos ūkio subjektams tikslinti. Vadovaujantis Aprašu, ūkio subjektas gražintos KA duomenis privalo patikslinti ir pakartotinai pateikti LGT per 10 d. d. nuo gražinimo datos. Pakartotinai pateiktų KA duomenys įvertinami ir, nustačius jų teisingumą, įrašomi į Žemės gelmių registrą (ŽGR). KA duomenys į ŽGR įrašomi remiantis markšneideriniuose planuose apskaičiuotu išgautu išteklių kiekiu.

Atsižvelgiant į teisės aktuose nustatytus terminus visas faktinis vertinamojo laikotarpio Kasybos ataskaitų duomenų teikimo, tikrinimo (be patikslinimo) ir įrašymo į ŽGR procesas gali užtrukti **iki vasario 20 d.** Ūkio subjektams tikslinant Kasybos ataskaitos duomenis, viso **proceso terminas gali ilgti 10 darbo dienų (t.y. iki kovo 1-6 d.)**. Tik įrašius visų vertinamojo laikotarpio Kasybos ataskaitų duomenis į ŽGR, LGT gali pateikti mineralinių išteklių kiekius NBFC apskaičiuoti sąlygines vertes.

Pagal galiojančią teisinį reglamentavimą ūkio subjektai privalo pateikti **finansines deklaracijas iki einamųjų metų vasario 15 dienos, o Aplinkos apsaugos departamento informacinė sistema IKS suvestinius duomenis suformuoja einamųjų metų vasario 18–19 dieną. Finansinės Apskaitos Registras (FAR) sudaromas ir teikiamas tvirtinti iki vasario 27 dienos.**

2. **Techninės problemos** su metinių gavybos duomenų ir išteklių likučio metų pabaigai „ištraukimu“ iš GEOLIS

3. **Techninės problemos tarp ALIS ir GEOLIS** („nesuvaikščiojo“ 12 telkinių naujai išduotų Leidimų duomenys, todėl nebuvo galimybės suvesti jų gavybos duomenį į GEOLIS/ŽGR)

LGT nevykdo išteklių naudotojų KONTROLĖS FUNKCIJŲ, jos deleguotos – AAD

LGT pagal Žemės gelmių įstatymo 4 str. 3 dalies 6 p. nuostatas **vykdo žemės gelmių išteklių apskaitą**, tačiau nevykdo fizinių ir juridinių asmenų, vykdančių **gamtos išteklių gavybą, kontrolės funkcijas, kuri yra priskirta Aplinkos apsaugos departamentui prie Aplinkos ministerijos** (toliau – Departamentas), kurio nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2018 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. D1-2772, reglamentuota, kad Departamentas:

- 10.1. **kontroliuoja, ar fiziniai ir juridiniai asmenys vykdo aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą**, gamintojų/importuotojų atsakomybę reglamentuojančiuose įstatymuose bei kituose teisės aktuose nustatytus reikalavimus;
- 10.2. **organizuoja ir vykdo prevencinę veiklą**, kuria siekiama, kad fiziniai ir juridiniai asmenys laikytųsi įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių aplinkos apsaugą ir **gamtos išteklių naudojimą, reikalavimų**;
- 10.3. **kontroliuoja, ar teisėtai**, laikantis įstatymų ir kitų teisės aktų, fiziniai ir juridiniai asmenys **naudoja žemės, žemės gelmių, paviršinių ir požeminių vandenių**, aplinkos oro, augalijos, gyvūnijos bei kitus gamtos **išteklis**;
- 10.6. **kontroliuoja, ar tinkamai vykdoma gamtos išteklių naudojimo**, teršalų išmetimo į aplinką, apmokestinamųjų gaminių ir pripildytos gaminių apmokestinamosios pakuotės, atliekų apskaita, **ar pateikiami teisingi šios apskaitos duomenys, tikrina, ar fiziniai ir juridiniai asmenys teisingai apskaičiuoja ir deklaruoja mokestį už išgaunamus valstybinius gamtos išteklius**, ar teisingai apskaičiuoja mokestį už aplinkos teršimą.

VALSTYBĖS KONTROLĖS REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Valstybės kontrolės Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama)	Audituojamojo subjekto veiksmai/priemonės/ komentarai	Rekomendacijos įgyvendinimo priemonė (-ės)	Rekomendacijos priemonių įgyvendinimo ir informavimo apie jį terminas	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (pokyčio pasiekimo terminas)
Kad būtų užtikrinta teisinga mineralinių išteklių apskaita, rekomenduojame Lietuvos geologijos tarnybai parengti ir įgyvendinti priemonių planą, kuriuo būtų sukurta ir taikoma teisės aktus atitinkanti mineralinių išteklių apskaitos ir vidaus kontrolės sistema.	• Bus įgyvendinta	<ul style="list-style-type: none"> • Parengti Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus įsakymą „Dėl duomenų apie mineralinių išteklių kiekių apskaitos ir pateikimo finansinėms ataskaitoms tvarkos aprašo“, kuris reglamentuos mineralinių išteklių pagal atskiras rūšis kiekių apskaitos, registravimo Žemės gelmių registre ir šių duomenų apsikeitimo su NBFC, VMI ir ADD procesus, siekiant užtikrinti duomenų apskaitos skaidrumą. 	2026-09-30	2026-10-15
	• Bus įgyvendinta	<ul style="list-style-type: none"> • Parengti Lietuvos geologijos tarnybos direktoriaus įsakymą „Dėl mineralinių išteklių inventORIZACIJOS tvarkos aprašo“, kuris reglamentuos duomenų apskaitos teisingumo ir vidaus kontrolės mechanizmą. 	2026-08-31	2026-09-15

LIETUVOS
GEOLOGIJOS
TARNYBA

AČIŪ UŽ JŪSŲ DĖMESĮ

Kontaktai:

- Adresas: S. Konarskio 35, Vilnius
- Telefonas: +370 670 73333
- El.pašto adresas: info@lgt.lt